

Konstnärernas Riksorganisation.

Konstnärernas Riksorganisation
Hornsgatan 103, 9 tr, 117 28 Stockholm

Till: Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.kkm@regeringskansliet.se
Diariennr: Ku2025/00871
Datum: 2026-01-09

Konstnärernas Riksorganisations yttrande över betänkandet En kulturkanon för Sverige

Konstnärernas Riksorganisation, som företräder 3 500 yrkesverksamma bildkonstnärer, konsthantverkare och formgivare i Sverige, lämnar härmed vårt yttrande till betänkandet *En kulturkanon för Sverige* (SOU 2025:92).

Vi yttrar oss framför allt om kommitténs överväganden och förslag (kapitel 6) samt konsekvenserna (kapitel 7).

6.1 Principiella utgångspunkter

Vi instämmer inte i kommitténs grundläggande utgångspunkt att det finns ett behov av att ta fram en kulturkanon för att skapa gemenskap i ett splittrat samhälle. Det är en ideologisk utgångspunkt som vi anser är dåligt underbyggd. Sverige har redan ett otroligt rikt, mångfacetterat och levande konst- och kulturliv, som står stadigt på den grundlagsskyddade yttrandefrihetens fundament. Det är ett kulturliv som är i ständig omvandling, och som varje dag skapar gemenskap, bildning och mening för alla Sveriges invånare.

Vi ser inte något behov av ett ideologiskt färgat, nationalistiskt kanonprojekt för att åstadkomma det som kommittén eftersträvar. Istället behövs breda satsningar på dagens konst- och kulturliv och förstärkningar av främjandet och spridandet av konst och kultur över hela landet. Det innebär satsningar både på befintliga institutioner, det professionella konstlivet såväl som de konstnärliga ämnena i skolan, folkbildningen och civilsamhället.

6.2 Kommitténs förslag om hur Sveriges kulturkanon ska förvaltas, tillgängliggöras och hållas relevant över tid

Kommittén bedömer att stiftelseformen är mest ändamålsenlig för att förvalta och tillgängliggöra Sveriges kulturkanon.

Regeringen har fastslagit att myndighetsformen ska vara huvudformen för statlig verksamhet. Den säkerställer demokratisk styrning, rättssäkerhet och tydlig ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning. Många myndigheter förvaltar redan idag kulturarv på ett sätt som sker på armlängds avstånd från politiken. Vi ser inte att det är motiverat att kulturkanon förvaltas i en form som innebär minskad transparens och minskat demokratiskt inflytande.

6.2.2 En ny stiftelse bildas

Kommittén föreslår att stiftelsen bildas genom att staten avskiljer medel från Allmänna arvsfonden för att förvaltas som en självständig förmögenhet. Allmänna arvsfonden byggs upp av arv från avlidna personer som saknade anhöriga. Medel från fonden får endast användas för att främja verksamheter av ideell karaktär till förmån för målgrupperna barn, ungdomar, äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Vi anser att Allmänna arvsfondens medel idag går till många värdefulla kulturprojekt och att detta hotas av ett sådant avskiljande av medel som föreslås, och av de förändringar i lagstiftningen som skulle krävas för detta.

7.1 Ekonomiska konsekvenser

Vi anser att analysen av de ekonomiska konsekvenserna är bristfälliga och ogenomarbetade. Det innebär att det finns en stor osäkerhet kring vad kanonprojektet kan komma att kosta i framtiden och varifrån pengarna skall tas. Redan innan Kulturkanon har lagts fram till riksdagen för beslut så har Statens kulturråd fått i uppdrag att genomföra insatser för att främja kulturturism inom Sverige till platser som har koppling till de 100 verk och företeelser som ingår i *En kulturkanon för Sverige*. Vi ifrågasätter att det är en typ av uppdrag som bör ligga inom Kulturrådets verksamhet och ser en risk att regeringen styr om medel från viktiga kulturverksamheter mot sådant som rör kulturkanon.

Även i betänkandet ser vi prov på hur kulturkanon kan komma att påverka anslagsposter i kulturbudgeten. Kommittén föreslår att delar av de statliga anslag som idag ges till regionala kulturverksamheter genom den så kallade kultursamverkansmodellen skulle gå till regionala kanonprojekt, och att omprioriteringar i utgiftsområde 17 skulle kunna användas för en ”folkupplaga” av kulturkanon i tryckt form.

Statens utgifter för kultur är de lägsta på nära ett decennium, både justerat för inflation (KPI), per invånare och som andel av BNP, enligt Myndigheten för kulturanalys rapport *Statens utgifter för kultur 2024*. Det innebär att framtiden för viktiga konstinstitutioner och andra kulturverksamheter riskeras om utgifterna stramas åt ytterligare.

Konstnärernas Riksorganisations ståndpunkt

Konstnärernas Riksorganisations sammanvägda ståndpunkt är att avstyrka kommitténs förslag att bilda en stiftelse för att förvalta och tillgängliggöra Sveriges kulturkanon. Vi avstyrker också kommitténs förslag att avskilja medel från Allmänna arvsfonden för bildandet av den föreslagna stiftelsen.

Konstnärernas Riksorganisation ser inte något behov av ett ideologiskt färgat, nationalistiskt kanonprojekt för att åstadkomma den typ av goda samhällseffekter som kommittén eftersträvar. Vi anser att breda satsningar på dagens konst- och kulturliv är mer angeläget och mer ändamålsenligt.

Som en av 14 medlemsorganisationer i KLYS ställer vi oss också bakom deras remissvar.

Sara Edström
Riksordförande,
Konstnärernas Riksorganisation

Eva Månsson
Verksamhetschef,
Konstnärernas Riksorganisation

Konstnärernas Riksorganisation
Hornsgatan 103, 9 tr 117 28 Stockholm
E-post: kro@kro.se
Web: www.kro.se
Telefon, växel: 08-54 54 20 80

Kontaktperson:
Jon Brunberg
Telefon: 070-275 59 29
E-post: jon.brunberg@kro.se